

Gemeente
Leidschendam-Voorburg

2^e Tussentijdse Rapportage 2017

Gemeente Leidschendam-Voorburg

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Speerpunten van beleid	4
Programma 0. Bestuur en Ondersteuning	4
Programma 1. Veiligheid	5
Programma 2. Verkeer en Vervoer	5
Programma 3. Economie	7
Programma 4. Onderwijs.....	7
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie	7
Programma 6. Sociaal domein	7
Programma 7. Volksgezondheid en milieu.....	8
Programma 8. Bouwen en Wonen	8
Mee en tegenvallers	9
Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	9
Programma 1 Veiligheid	11
Programma 2 Verkeer en Vervoer	11
Programma 3 Economie	12
Programma 4 Onderwijs.....	12
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	13
Programma 6 Sociaal domein.....	14
Programma 7 Volksgezondheid en milieu.....	17
Programma 8 Bouwen en Wonen	18
Samenvatting van mee- en tegenvallers	18
Budgettair neutrale ontwikkelingen.....	19
Doorschuiven budgetten naar 2018.....	21
Exogene ontwikkelingen	22
Risico's	23
Investeringsplan	24
Financiële positie.....	25

Inleiding

Voor u ligt de 2e Tussentijdse Rapportage 2017 van de gemeente Leidschendam-Voorburg. Hierin zetten we op een rij hoe ver de gemeente is met de plannen en uitgaven die in de Begroting 2017 staan.

In deze rapportage wordt een speerpunt alleen gemeld als er sprake is van een vertraging of knelpunt in de uitvoering. Voor de speerpunten die op schema liggen betekent geen nieuws in dit geval goed nieuws. Er zijn dit jaar weer goede stappen gezet bij de realisatie van de in de Begroting 2017 gepresenteerde plannen: in 99% van de gevallen worden de afgesproken speerpunten gerealiseerd. We stellen dan ook vast dat we op koers liggen om deze collegeperiode vrijwel alle geplande resultaten te behalen.

In de 1e Tussentijdse Rapportage 2017 werd een nadeel verwacht op de begroting van circa € 0,5 miljoen. Inmiddels heeft de gemeente het nadeel teruggebracht tot een verwachte € 0,3 miljoen (0,1% van de begrote lasten). Het nadeel is een optelsom van mee- en tegenvallers.

Bij de 1e tussentijdse rapportage werd een verwachte meevaller van €1,4 miljoen gemeld op het gebied van WMO. In het tweede kwartaal van 2017 zien we een forse toename van de kosten voor WMO begeleiding ten opzichte van eerdere ramingen. De verbeteringen in dienstverlening die de gemeente eind 2016 heeft doorgevoerd, leiden bovenop de landelijke trend tot een groter gebruik van begeleiding. Hierdoor is de meevaller verlaagd met € 0,7 miljoen. Het gemeentefonds is bij de meicirculaire op de onderdelen sociaal domein verhoogd wat dit effect geheel opvangt. Daarnaast zijn de jeugdzorgbudgetten vanuit het Rijk vanaf 2017 gekort. Ondanks compensatie in het gemeentefonds leidt dit tot een tegenvaller, zoals reeds gemeld bij de 1e tussentijdse rapportage, van € 1,8 miljoen. Op beschut werk wordt per saldo een tekort verwacht van € 0,1 miljoen. Dit bestaat uit een verwacht tekort op de gemeenschappelijke regeling (DSW) van €0,2 miljoen. Het aantal nieuwe indicaties beschut werk blijft achter en levert een incidenteel voordeel op van €0,1 miljoen.

Tegelijkertijd is er op een aantal terreinen ook sprake van financieel voordeel ten opzichte van de Begroting 2017. Zo valt de algemene uitkering uit het gemeentefonds hoger uit dan verwacht dankzij loon-en prijsbijstellingen. Dit levert in totaal € 1,8 miljoen voordeel op. Daarnaast ontstaat een voordeel van € 0,5 miljoen op de kapitaallasten door investeringen niet of later te realiseren. Een reservering van € 0,7 miljoen voor sociale woningbouw komt te vervallen door integrale gebiedsontwikkeling van Fleetpark inclusief het gemeentelijk plandeel Overgoo.

De mee- en tegenvallers zijn input voor de komende begroting en meerjarenramingen. De onontkoombare mee- en tegenvallers met een structureel karakter zijn vanaf 2018 verwerkt in de programmabegroting 2018 - 2021.

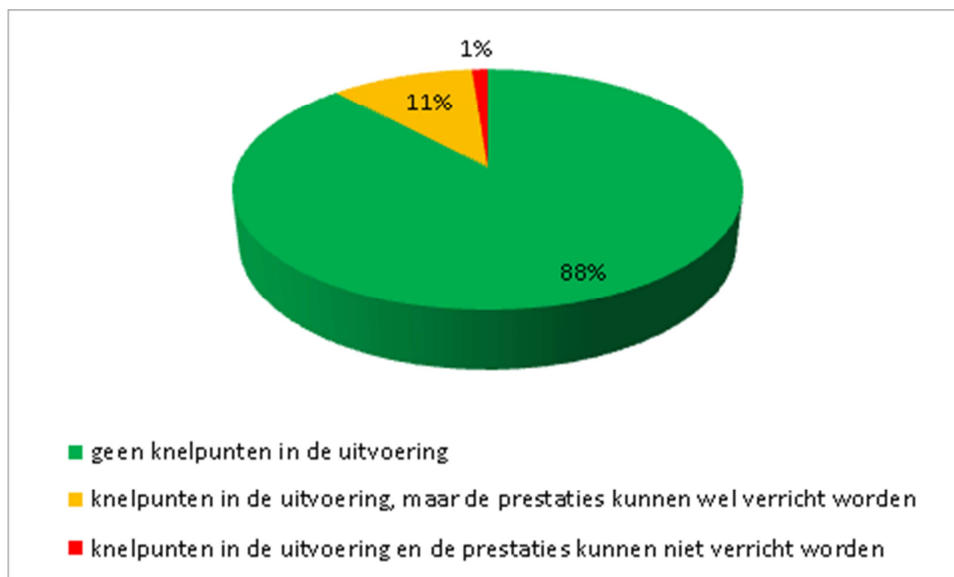
Het college van burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

Klaas Tigelaar
Bianca Bremer
Lia de Ridder
Nadine Stemerink
Floor Kist

Speerpunten van beleid

In de Programmabegroting 2017-2020 zijn de speerpunten van beleid opgenomen per taakveld. Door middel van de 'stoplichten' wordt aangegeven wat de stand van zaken per speerpunt van beleid is.

Er zijn dit jaar weer goede stappen gezet bij de realisatie van de in de Begroting 2017 gepresenteerde plannen. Van de 83 speerpunten ligt de uitvoering van 73 speerpunten (88%) helemaal op schema. Daarnaast is er bij 9 speerpunten (11%) sprake van knelpunten in de uitvoering, maar kunnen de prestaties wel geleverd worden. Slechts bij 1 speerpunt (1%) wordt de prestatie niet gehaald. Kortom, in 99% van de gevallen worden de afgesproken speerpunten gerealiseerd.

In deze rapportage worden alleen de speerpunten vermeld waar een afwijking in de planning of benodigd budget bestaat, dit zijn de oranje en rode stoplichten.

Programma 0. Bestuur en Ondersteuning

0.4 Overhead

Speerpunt	Omschrijving	Status
Privacy	De gemeente moet voldoen aan de Wet Bescherming Persoonsgegevens (Wbp). Ook moet de gemeente zich voorbereiden op de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG): een nieuwe Europese wet die nog in werking moet treden.	

Toelichting:

De gemeente voldoet nog niet volledig aan de huidige privacy wetgeving. Hier wordt hard aan gewerkt en in de regio loopt Leidschendam-Voorburg ten aanzien van privacy vaak voorop. Sinds juli 2016 heeft de gemeente een privacyfunctionaris in dienst. Het is de taak van de functionaris om samen met de afdelingen het "privacy huis" verder op orde te krijgen. Nieuwe initiatieven worden inmiddels standaard getoetst aan de huidige en toekomstige privacywetgeving. Bestaande processen binnen afdelingen worden waar nodig aangepast en projecten heringericht. Daarnaast moet de gemeente kunnen voldoen aan wettelijke eisen die specifiek zien op de privacy rechten van inwoners en medewerkers. Denk bijvoorbeeld aan het inzage recht, datalekken en interne registratieplichten. Hiertoe zijn formats en interne processen ontwikkeld.

Programma 1. Veiligheid

Speerpunt	Omschrijving	Status

Toelichting:

Programma 2. Verkeer en Vervoer

2.1 Verkeer en Vervoer

Speerpunt	Omschrijving	Status
Project Bereikbaarheid Stompwijk	De gemeente verbetert de ontsluiting en bereikbaarheid van Stompwijk. Hiermee verbeteren ook de recreatieve mogelijkheden, economische kansen en leefbaarheid in de dorpskern van Stompwijk.	

Toelichting:

Met de besluiten van de raad van 1 juli 2015 en 26 april 2016 is de scope van het project vast komen te staan. Het project Bereikbaar Stompwijk bestaat uit drie deelprojecten. Hieronder is de stand van zaken beknopt weergegeven. Meer uitgebreide project-informatie is terug te vinden in het Projectenboek.

Reconstructie Stompwijkseweg:

Eind februari 2017 is gestart met dit werk. De werkzaamheden worden uitgevoerd door BAM Infra te Gouda bestaan uit het renoveren en vernieuwen van de kadewanden en aanleg van een geheel nieuwe wegconstructie. De uitvoeringsperiode is ca. 12 maanden. De wegwerkzaamheden omvatten in totaal een lengte van ca. 4 km. De kadewerkzaamheden zijn inmiddels voor het overgrote deel afgerond. Begin september 2017 is gestart met de reconstructie van de weg.

Realisatie Verbindingsweg:

Voor dit deelproject heeft de Raad in december 2016 het Bestemmingsplan vastgesteld. In de beroepschriften-termijn zijn 2 beroepschriften bij de RvS ingediend welke thans in behandeling zijn. Daarnaast dienen percelen te worden aangekocht om de aanleg van de weg om de kern van Stompwijk heen mogelijk te maken. Het streven was er op gericht om eind 2016 alle gronden in eigendom te hebben verkregen. Deze doelstelling is niet gehaald. Op een aantal dossiers verlopen de onderhandelingen stroef. Met het besluit van de raad van 4 juli 2017 is de procedure gestart om tot eigendomsverkrijging te komen middels onteigening. Voordat de weg daadwerkelijk kan worden aangelegd, zal het tracé ca. 9 tot 12 maanden worden voorbelast (tijdelijke ophoging met grond om voldoende draagkracht voor de weg te verkrijgen). Naar verwachting wordt hiermee eind 2017 een start gemaakt.

Herinrichting Dr. Van Noortstraat:

Na aanleg van de Verbindingsweg kan de Dr. Van Noortstraat verder worden ontlast van verkeer en wordt tot een herinrichting van dit planonderdeel overgegaan. Doordat de verkeersintensiteit ter plaatse wordt verlaagd ontstaan mogelijkheden voor een nieuwe weginrichting ter verbetering van de verkeersveiligheid voor alle weggebruikers en de leefbaarheid in de kern van Stompwijk en directie omgeving.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Fietsnetwerk (Verkeer- en Vervoersplan)	De uitvoering van het Verkeers- en vervoerplan is gericht op het optimaliseren van de duurzame bereikbaarheid van Leidschendam-Voorburg in de regio. Fietsvoorzieningen hebben daarin een belangrijke plek.	

Toelichting:

Zoals in 2016 gemeld is vertraging ontstaan bij het ondertekenen van de bruikleenovereenkomst met NS voor de fietsenstalling bij station Leidschendam-Voorburg. Ook de aanleg van de regionale fietsroute Bovenveen is zoals eerder gemeld vertraagd, vanwege aanvullende eisen van het hoogheemraadschap aan een brug op het traject. Andere fietsmaatregelen worden in 2017 volgens planning uitgevoerd, waaronder de verlengde Velostrada, verbetering van de bewegwijzering en fietspromotie in samenwerking met Bereikbaar Haaglanden. In de update van het Uitvoeringsprogramma van het Verkeers- en Vervoerplan 2017 (1882174) zijn inmiddels alle maatregelen op het gebied van fiets opgenomen, voorzien van een overzichtskaart. De fietspaden langs de Van Steelaan worden over een grotere lengte geasfalteerd door het vervallen van de uitbreiding van fietsenstallingen bij station 't Loo. Hierdoor komt de subsidie van de MRDH niet te vervallen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Bereikbaarheid Leidschendam Centrum (Verkeer- en Vervoersplan)	De gemeente wil de leefbaarheid en bereikbaarheid van Leidschendam Centrum verbeteren. De gemeente neemt daarom maatregelen om verkeer zoveel mogelijk naar de N14 te leiden en het gebruik van de Vlietbruggen te ontmoedigen.	

Toelichting:

Het Uitvoeringsprogramma VVP (1861195) is begin juli 2017 door de raad vastgesteld. In de eerste tussenrapportage en de kadernota 2017 is voorzien in financiële dekking van het Uitvoerings- en Investeringsprogramma 'Benutten zoals bedoeld' (Vlietbruggen).

Enkele maatregelen die voorzien waren voor 2017 lopen door overleg met de Begeleidingsgroep en nadere uitwerking een beperkte vertraging op en zullen in 2018 worden gerealiseerd. Het gaat hier om het Damplein, de Damhouderstraat en de schoolzone Wijkerlaan. De herinrichting van de Koningin Julianaweg tot dertigkilometerzone is wel voorzien voor 2017.

2.2 Parkeren

Speerpunt	Omschrijving	Status
Fietsparkeren (Verkeer- en Vervoersplan)	De uitvoering van het Verkeers- en vervoerplan is gericht op het optimaliseren van de duurzame bereikbaarheid van Leidschendam-Voorburg in de regio. Fietsvoorzieningen hebben daarin een belangrijke plek.	

Toelichting:

Zoals in 2016 gemeld is vertraging ontstaan bij het ondertekenen van de bruikleenovereenkomst met NS voor de fietsenstalling bij station Leidschendam-Voorburg. Als gevolg daarvan is de realisatie van de fietsenstallingen bij station Leidschendam-Voorburg pas in augustus 2017 gestart. Het project zal voor het einde van dit jaar worden opgeleverd. De realisatie van de fietsenstallingen bij station 't Loo komt te vervallen, omdat na uitbreiding van de stallingscapaciteit een aantal jaar geleden er voldoende fietsenstallingen zijn. Echter de kluizen zijn wel aan vervanging toe. Deze problematiek wordt naar verwachting regionaal opgepakt.

Programma 3. Economie

Speerpunt	Omschrijving	Status

Toelichting:

Programma 4. Onderwijs

Speerpunt	Omschrijving	Status

Toelichting:

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

5.4 Musea

Speerpunt	Omschrijving	Status
Gemeentelijke kunstcollectie (Cultuurvisie)	De gemeente is een regieorganisatie. Een grote kunstverzameling beheren past niet in deze gedachte.	

Toelichting:

De collectie is geïnventariseerd en de werkelijke ontzaming is gestart. Omdat het ontzamen waarschijnlijk niet is afgerond binnen de beoogde looptijd van het project (zie projectenboek) wordt in 2018 een voorstel hierover aan de raad gedaan. Hierbij wordt ook het collectiebeheer betrokken.

Programma 6. Sociaal domein

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Speerpunt	Omschrijving	Status
Kulturhus Stompwijk	Voor het behoud van de basisvoorzieningen in Stompwijk investeren wij in een slimme combinatie van voorzieningen op het gebied van onderwijs, kinderopvang, welzijn en zorg, onder één dak; het Kulturhus.	

Toelichting:

De directie van Slimscholenbouwen B.V., de bestuursvoorzitter van Stichting Panta Rhei en de projectwethouder tekenden op 6 april het DBFMO-contract voor het Kulturhus (inclusief een Integraal Kind Centrum in Stompwijk. Naar verwachting zal de bouw in het derde kwartaal van 2017 worden gestart en in het tweede kwartaal van 2018 worden opgeleverd. De aantrekkende bouw zorgt voor druk op de planning en de financiën, zie het projectenboek voor meer informatie.

6.5 Arbeidsparticipatie

Speerpunt	Omschrijving	Status
Re-integratie	Terugdringen tekort van het uitkeringsbudget en mensen aan het werk te helpen.	

Toelichting:

Conform landelijke ontwikkelingen blijft het aantal bijstandsgerechtigden stijgen. Daarnaast valt het nieuwe verdeelmodel voor het macrobudget voor uitkeringen voor levensonderhoud niet gunstig uit voor gemeenten. Er is een aanvraag ingediend voor de vangnetregeling 2016. Tevens is een analyse opgesteld waaruit blijkt wat de oorzaak is van de tekorten op de BUIG en welke maatregelen

genomen moeten worden om de tekorten terug te dringen. Naar aanleiding van deze analyse wordt een hernieuwde focus aangebracht binnen de maatregelen vanuit het plan van aanpak arbeidsmarktoffensief. In samenhang met deze acties wordt een aanvraag vangnetvoorziening 2017 ingediend.

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Speerpunt	Omschrijving	Status

Toelichting:

Programma 8. Bouwen en Wonen

8.3 Wonen en bouwen

Speerpunt	Omschrijving	Status
300 sociale huurwoningen	De gemeente gaat samen met woningcorporaties Vidomes en WoonInvest op de locaties Rijnlandlaan, De Star en Overgoo ongeveer 300 sociale huurwoningen bouwen. Dit gebeurt in samenspraak met omwonenden van de locaties. De nieuwe woningen zijn bedoeld voor starters, senioren, statushouders en studenten.	

Toelichting:

Tijdens de inloopavonden over de planvoorstellen voor de locaties Rijnlandlaan en De Star bleek de herontwikkeling van beide locaties nog onvoldoende draagvlak te hebben. Nagegaan wordt of en hoe, rekening houdend met het beoogde programma, tegemoetgekomen kan worden aan de wensen en suggesties die door omwonenden en de raad zijn aangedragen. De vertraging hierdoor bedraagt naar verwachting een half jaar.

Het project Sociale Woningbouw Overgoo heeft tijdelijk stilgelegen, omdat de gemeente en de eigenaren van het omliggende gebied de realisatie van de sociale woningbouw wilden integreren in de (her)ontwikkeling van het totale gebied. Hiermee zijn we beter in staat de sociale woningbouw in de omgeving te integreren en kan de sociale woningbouw op de locatie een permanent karakter krijgen, in plaats van de oorspronkelijke tijdelijkheid. Naar verwachting wordt in het vierde kwartaal met de ontwikkelaar een intentieovereenkomst afgesloten. Het in de businesscase sociale woningbouw genoemde aantal sociale woningen is bij de afspraken het vertrekpunt. De vertraging in de realisatie van de betreffende sociale woningbouw is op dit moment nog niet duidelijk.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Transformatie CBS-locatie	De gemeente werkt vanuit haar publiekrechtelijke rol zoveel mogelijk mee aan de uitvoering van de transformatie van de CBS-locatie. Het grootste leegstaande kantoorpand van Nederland transformeert komende jaren in een moderne, duurzame woonbuurt.	

Toelichting:

De ontwikkelaar heeft het stedenbouwkundig plan voor de beoogde nieuwbouw in afstemming met de gemeente, binnen de voorwaarden van het ruimtelijk kader, op enkele punten aangepast. De afstemming hierover heeft langer geduurd dan verwacht. De eerder gemelde vertraging van drie maanden loopt hierdoor op tot een half jaar. Naar verwachting kan het ontwerpbestemmingsplan eind 2017/begin 2018 ter inzage gelegd worden.

Mee en tegenvallers

De Programmabegroting 2017-2020 is op hoofdlijnen doorgelicht op relevante mee- en tegenvallers als gevolg van niet beïnvloedbare ontwikkelingen. Mee- en tegenvallers groter dan € 50.000 of die expliciet het vermelden waard zijn, worden toegelicht.

Deze rapportage is bedoeld om inzicht te krijgen in de financiële positie van het begrotingsjaar 2017 maar ook om meerjarig vooruit te kijken. De mee- en tegenvallers zijn daarmee input voor de komende begroting en meerjarenramingen. De onontkoombare mee- en tegenvallers met een structureel karakter worden vanaf 2018 verwerkt in de programmabegroting 2018 - 2021.

De mee- en tegenvallers zijn per programma weergegeven. De budgetwijzigingen zullen door middel van een begrotingswijziging in de begroting worden verwerkt.

Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

	Onderwerpen Bestuur en Ondersteuning	Meevaller	Tegenvaller
1	Opbrengst liquidatie Stadsgewest Haaglanden	318.000	
2	Loonontwikkelingen		255.000
3	Rente opgenomen kortlopende geldleningen	50.000	
4	Dividend BNG	125.000	
5	Dividend Eneco	50.000	
6	Uitkeringen Gemeentefonds	1.818.926	
7	Bijdrage groenfonds	75.000	
8	Huurinkomsten Tennispark Overdam		25.000
9	Niet gerealiseerde lastenvermindering pand Herenstraat 42		168.232
10	Verhuurbaten en Erfpachtbaten		51.900
11	Inkomsten benzineverkooppunten	180.000	
12	Opleidingsplan 2017	100.000	
13	Voorziening backservice pensioenen wethouders		120.000
14	Rente opgenomen langlopende geldleningen	144.000	
15	Toerekening ambtelijke uren aan projecten/investeringen		200.000
16	Wachtgelden bestuur		57.000
17	Dienstverlening Klant Contact Centrum		90.000
18	Aframen betaald parkeren		27.450
19	Kapitaallasten	183.347	
20	Onderuitputting Kapitaallasten		250.000
21	Vervallen onttrekking reserve		700.000
	Totaal Bestuur en Ondersteuning	3.044.273	1.944.582

Toelichting:

1. Opbrengst liquidatie Stadsgewest Haaglanden

Betreft opbrengst liquidatie Stadsgewest. In 2015 is de 1e tranche van 50% (€ 318.000) uitbetaald. De 2e tranche zal uitbetaald worden zodra de liquidatie van het Stadsgewest voltooid is.

2. Loonontwikkelingen

Het ABP heeft per 1 januari 2017 de pensioenpremies verhoogd. De nieuwe Cao-gemeenten is begin juli jl. tot stand gekomen en loopt tot 1 januari 2019. De vorige liep 1 mei jl.af. Voor wat het jaar 2017 betreft worden per augustus de lonen van de gemeenteambtenaren met structureel 1% verhoogd en per december het individueel keuzebudget met 0,5%. De stijging van de pensioenpremiëkosten en de lonen betekenen een toename van de gemeentelijke salariskosten met in totaal € 255.000 in 2017.

3. Rente opgenomen kortlopende geldleningen

Ten tijde van het samenstellen van deze tussentijdse rapportage brengen banken geen rentekosten in rekening voor opgenomen kortlopende geldleningen.

4. Dividend BNG

De dividenduitkering over 2016 van de BNG is € 125.000 hoger dan de raming (€ 207.000).

5. Dividend Eneco

De dividenduitkering over 2016 van Eneco is € 50.000 hoger dan de raming (€ 3.350.000).

6. Uitkeringen Gemeentefonds

Door de actualisering van aantallen en bedragen van de verdeelmaatstaven is de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds op basis van de meicirculaire 2017 positief. Het gaat om een bedrag van € 500.000 voor het jaar 2017 en € 250.000 op basis van de voorlopige afrekening 2016. Daarnaast wordt rekening gehouden met een vergoeding van € 300.000 voor het huisvesten van asielzoekers. De uitkeringen uit het fonds voor de wet maatschappelijke ondersteuning en het sociaal domein stijgen respectievelijk met € 150.000 en € 700.000.

7. Bijdrage groenfonds

Bij de liquidatie van Stadsgebied Haaglanden is een deel van de inwonersbijdrage gehandhaafd in de vorm van een stelpost. Deze middelen kunnen komen vrij te vallen.

8. Huurinkomsten Tennispark Overdam

Per 1 januari 2017 zou de huur voor Tennispark € 180.000 per jaar bedragen. Op basis van de taxatie met prijspeil 2017, zal de huur verlaagd worden naar € 155.000. Deze huurverlaging betekent voor de gemeentebegroting een structureel nadeel van € 25.000.

9. Niet gerealiseerde lastenvermindering pand Herenstraat 42

Het streven was om het pand aan de Herenstraat 42 te verkopen na afronding project centrale huisvesting. Door onderzoek gebouwschuiф Huygenskwartier is verkoop opgeschort. Het gebouw is in gebruik gegeven aan Anna vastgoed en cultuur. De volledige lasten blijven bestaan, omdat het pand niet is verkocht.

10. Verhuurbaten en Erfpachtbaten

Naar aanleiding van de verkoop van het pand aan de Dr. Van Noortstraat 171 en in verband met ontwikkelingen Klein Plaspoelpolder zijn de huurbaten en erfpachtbaten aangepast.

11. Inkomsten benzineverkooppunten

Er worden structureel meer baten van de benzineverkooppunten verwacht. De begroting wordt hierop aangepast.

12. Opleidingsplan 2017

In overeenstemming met het opleidingsplan voor 2017 zijn de ramingen geactualiseerd en herverdeeld. Verwacht wordt dat een deel van het opleidingsbudget niet wordt besteed. Daarnaast wordt rekening gehouden met een subsidie uit het A&O-fonds en terugontvangsten van opleidingskosten.

13. Voorziening backservice pensioenen wethouders

In de voorziening backservice pensioenen wordt door de lage rekenrente een extra storting geraamd voor de toekomstige pensioenverplichtingen jegens gewezen wethouders. Een groot deel van deze verplichting is ondergebracht bij een verzekeraar. De hoogte van de voorziening heeft betrekking op het deel, dat niet door de verzekeraar wordt gedekt.

14. Rente opgenomen langlopende geldleningen

In 2017 kan langer worden gefinancierd met kortlopende geldleningen waaraan op dit moment geen rentekosten zijn verbonden. In de gemeentebegroting was nog rekening gehouden met het medio 2017 aangaan van een nieuwe langlopende geldlening van € 23 miljoen tegen 1,25%. Deze geldlening is in 2017 niet nodig en leidt tot een rentevoordeel van afgerond € 144.000.

15. Toerekening ambtelijke uren aan projecten/investeringen

In 2017 worden minder ambtelijke uren aan projecten en investeringswerken doorberekend dan geraamd.

16. Wachtgelden bestuur

De wachtgelduitkeringen aan voormalige wethouders zijn geactualiseerd.

17. Dienstverlening Klant Contact Centrum

De telefonische bereikbaarheid van de organisatie is kwetsbaar vanwege onderbezetting. Om de dienstverlening op een goed niveau te houden worden extra medewerkers ingehuurd. Wat eerst een tijdelijke oplossing was heeft een structureel karakter. Om deze reden worden de twee functies in de organisatie ingebed en de tijdelijke dienstverbanden via de inhuurpartner stopgezet. De structurele gevolgen zijn meegenomen met de kadernota 2018-2021.

18. Aframen betaald parkeren

Naar aanleiding van een herziening van de verwachte inkomsten van het betaald parkeren wordt de meerjarenraming aangepast.

19. Kapitaallasten

Bij de 2e tussentijdse rapportage 2017 zijn de afwijkingen van het niet of het later realiseren van investeringen geanalyseerd. Door het niet of het later realiseren van investeringen ontstaat een voordeel op de kapitaallasten. Dit voordeel is voor 2017 meegenomen in deze rapportage en ook verwerkt in de programmabegroting 2018-2021. Het eenmalige voordeel voor 2017 over alle programma's is berekend op € 553.000. Dit voordeel komt verdeeld terug over de diverse programma's. Voor dit programma ontstaat het voordeel van €183.347 doordat de (vervangings)investeringen voor automatiseringsmiddelen zijn doorgeschoven.

20. Onderuitputting Kapitaallasten

In de primitieve begroting 2017 is tot een bedrag van € 250.000 al rekening gehouden met de onderuitputting van de kapitaallasten. De werkelijke onderuitputting is bepaald en meegenomen onder de post kapitaallasten verdeeld over alle programma's. Per saldo wordt bij deze 2e tussentijdse rapportage 2017 dus nog een voordeel op totaalniveau van € 303.000 (€553.000-€250.000) op de kapitaallasten meegenomen.

21. Vervallen onttrekking reserve

De onttrekking aan de reserve ten behoeve van de sociale woningbouw komt te vervallen (zie voor de toelichting programma 8).

Programma 1 Veiligheid

	Onderwerpen Veiligheid	Meevaller	Tegenvaller
1	Veiligheidsregio Haaglanden afrekening gemeentelijke bijdrage 2016	68.000	
	Totaal Veiligheid	68.000	

Toelichting:

1. Veiligheidsregio Haaglanden afrekening gemeentelijke bijdrage 2016

Het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden heeft de jaarstukken 2016 vastgesteld. De nacalculatie van de algemene gemeentelijke bijdrage en de bijdrage in de kosten van functioneel leeftijdsontslag leiden tot een terugbetaling van in totaal € 68.000.

Programma 2 Verkeer en Vervoer

	Onderwerpen Verkeer en Vervoer	Meevaller	Tegenvaller
1	Vervallen onderhoudskosten Leidsenhage	130.000	
2	Kapitaallasten	130.876	
	Totaal Verkeer en Vervoer	260.876	

Toelichting:

1. Vervallen onderhoudskosten Leidsenhage

Vanaf 2017 is het dagelijks onderhoud van het winkelcentrum Leidsenhage overgedragen aan Unibail Rodamco. Daarmee vervallen in 2017 de kosten van €130.000 (programma 2). Een deel van de kosten voor het onderhoud werd conform wet- en regelgeving toegerekend aan de afvalstoffenheffing en rioolheffing. De overdracht resulteert daardoor ook in een meevaller voor afvalstoffenheffing (€45.550) en rioolheffing (€45.550), deze worden in 2017 eenmalig gestort in de voorzieningen afvalstoffenheffing en rioolheffing (programma 7) en structureel verwerkt bij de begroting 2018. Tevens worden bij de begroting 2018 de structurele kapitaallasten voor het vervangen van de verharding op de begraafplaats Noorthey van jaarlijks € 22.000 gedekt uit de vrijval van het onderhoudsbudget (conform raadsbesluit 1615837).

2. Kapitaallasten

Bij de 2e tussentijdse rapportage 2017 zijn de afwijkingen van het niet of het later realiseren van investeringen geanalyseerd. Door het niet of het later realiseren van investeringen ontstaat een voordeel op de kapitaallasten. Dit voordeel is voor 2017 meegenomen in deze rapportage en ook verwerkt in de programmabegroting 2018-2021. Het eenmalige voordeel voor 2017 over alle programma's is berekend op € 553.000. Dit voordeel komt verdeeld terug over de diverse programma's. Voor dit programma ontstaat het voordeel van €130.876 door verschuiving van deelprojecten in het Verkeer- en Vervoerplan en het doorschuiven van vervangingsinvesteringen voor wegen en openbare verlichting.

Programma 3 Economie

	Onderwerpen Economie	Meevaller	Tegenvaller
1	Motie ontwikkelvoorstellen en plan van aanpak Damplein en Damlaan		75.000
	Totaal Economie		75.000

Toelichting:

1. Motie ontwikkelvoorstellen en plan van aanpak Damplein en Damlaan

Uitvoering van een motie om voorstellen en ideeën te ontwikkelen voor het Damplein en Damlaan die helpen bij het vergroten van de levendigheid en ondernemersklimaat en op te nemen in een plan van aanpak.

Programma 4 Onderwijs

	Onderwerpen Onderwijs	Meevaller	Tegenvaller
1	Kapitaallasten	64.542	
2	Klimaatbeheersing de Waterlelie		65.000
	Totaal Onderwijs	64.542	65.000

Toelichting:

1. Kapitaallasten

Bij de 2e tussentijdse rapportage 2017 zijn de afwijkingen van het niet of het later realiseren van investeringen geanalyseerd. Door het niet of het later realiseren van investeringen ontstaat een voordeel op de kapitaallasten. Dit voordeel is voor 2017 meegenomen in deze rapportage en ook verwerkt in de programmabegroting 2018-2021. Het eenmalige voordeel voor 2017 over alle programma's is berekend op € 553.000. Dit voordeel komt verdeeld terug over de diverse programma's. Voor dit programma ontstaat het voordeel van €64.542 door verschuiving in de faseringen van investeringen in scholen, met name de Emmaüs.

2. Klimaatbeheersing de Waterlelie

Om in de Brede School De Waterlelie blijvend een gezond klimaat te kunnen garanderen, is het nodig dat de installatie wordt vervangen. De totale kosten worden ingeschat op ca. € 300.000. Verwacht wordt dat er in 2017 gestart kan worden met de vervanging en dat dit leidt tot een tegenvaller van € 65.000. In de 1e Turap is dit gemeld als exogene ontwikkeling.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

	Onderwerpen Sport, cultuur en recreatie	Meevaller	Tegenvaller
1	Vrijval Stelpost zwembaden sporthallen	120.000	
2	Kapitaallasten	135.399	
3	Exploitatie speeltuinvereniging		75.000
	Totaal Sport, cultuur en recreatie	255.399	75.000

Toelichting:

1. Vrijval Stelpost zwembaden sporthallen

Bij het uitbesteden van de exploitatie van de twee zwembaden en vier sporthallen is met ingang van 2015 een structureel voordeel behaald. Echter, een deel van dit voordeel, is gereserveerd voor de binnensport omdat nog een aantal financiële onzekerheden resteerden. Inmiddels bestaat er meer duidelijkheid over het definitieve financiële budget. Wel zijn er nog wat restpunten, die moeten nog worden opgelost met Sportfondsen. Dit betekent dat het gereserveerde budget met € 120.000 kan worden afgeraamd.

2. Kapitaallasten

Bij de 2e tussentijdse rapportage 2017 zijn de afwijkingen van het niet of het later realiseren van investeringen geanalyseerd. Door het niet of het later realiseren van investeringen ontstaat een voordeel op de kapitaallasten. Dit voordeel is voor 2017 meegenomen in deze rapportage en ook verwerkt in de programmabegroting 2018-2021. Het eenmalige voordeel voor 2017 over alle programma's is berekend op € 553.000. Dit voordeel komt verdeeld terug over de diverse programma's. Voor dit programma ontstaat het voordeel van €135.399 door verschuiving in de fasering van vervangingsinvesteringen voor sportparken en speelvoorzieningen. Daarnaast zijn er investeringen lager uitgevallen, waardoor de resulterende kapitaallasten lager zijn dan geraamd.

3. Exploitatie speeltuinvereniging

Aan de Rozenlaan 16A in Leidschendam bevindt zich sinds 1955 een middelgrote buurtspeeltuin met aantrekkingskracht op heel Leidschendam en omgeving. De speeltuin is gelegen op de grens van de wijken Raadhuiskwartier en 't Lien. De speeltuin is geschikt voor kinderen tot ongeveer 12 jaar en wordt beheerd en geëxploiteerd door een enthousiaste groep vrijwilligers van de Leidschendamse Speeltuinvereniging (LSV). De speeltuin wordt goed bezocht. De gemeente en de Leidschendamse Speeltuinvereniging (LSV) hebben een huurovereenkomst (uit 1993) en een opstalovereenkomst ten behoeve van de speeltuin afgesloten. In het speelruimteplan (2004) was opgenomen dat er nieuwe afspraken moeten worden gemaakt over het vervangen van de speeltoestellen. Deze afspraken moesten aansluiten bij het streven van de gemeente naar het afstoten van onroerend goed. Beheer en onderhoud zouden als gevolg van dit streven uiteindelijk aan de LSV overgedragen moeten worden. Deze afspraken zijn destijds echter niet geformaliseerd. In de huurovereenkomst is namelijk nog steeds opgenomen dat de gemeente verantwoordelijk is voor het onderhoud van de speeltuin en de vervanging van de speeltoestellen. Financiële middelen zijn hiervoor echter niet gereserveerd. LSV heeft het onderhoud en de vervanging tot op heden altijd zelf gedaan. Op dit moment speelt een wat grootschaliger vervangingsvraagstuk dat de kapitaalkracht van de LSV te boven gaat. De LSV doet daarom op grond van de huurovereenkomst een beroep op de gemeente. Het gaat om de vervanging van enkele speeltoestellen en het herstellen van de ondergrond wat naar raming een totaalbedrag van € 75.000 vergt. Er zal verder met de LSV worden gesproken over het overdragen van deze taak en de wijziging van de huurovereenkomst. Voor dit moment is de gemeente verplicht tot de uitgave. Het bedrag van € 75.000 wordt hierbij dan ook aangedragen als eenmalige tegenvaller.

Programma 6 Sociaal domein

	Onderwerpen Sociaal domein	Meevaller	Tegenvaller
1	Jeugdzorg		2.500.000
2	Regenboogsteden		10.000
3	Bijzondere bijstand		250.000
4	Facturatie WMO		50.000
5	WMO	687.926	
6	Buig budget		700.000
7	Kosten gemeentelijke begrafenis		20.000
8	Ooievaarspas		75.000
9	Beschut werk		110.000
10	Bijzondere Bijstand gevestigde zelfstandigen		222.146
11	Reïntegratie statushouders		100.000
12	Amendement Actieplan Jeugdwerkgelegenheid		86.000
13	Actualisatie uitvoeringskosten Wassenaar en Voorschoten	248.752	
14	Afrekening bijdrage 2016 Wassenaar en Voorschoten	127.121	
15	Exploitatiebaten en lasten aangepast	9.029	
16	Gemeenschappelijke regeling H10		77.000
17	Schuldhelpverlening		50.000
18	Kapitaallasten	4.856	
19	Stelselwijziging Wet Sociale Werkvoorziening (Beschut werken)	386.457	
	Totaal Sociaal domein	1.464.141	4.250.146

Toelichting:

1. Jeugdzorg

De jeugdzorgbudgetten vanuit het Rijk zijn vanaf 2017 gekort. De compensatieregeling Voogdij/18+ heeft in de meicirculaire geleid tot een voorlopige incidentele toekenning van €0,5 miljoen en een beperkte ophoging van het jeugdzorgbudget in 2017 (+€0,2 miljoen). Hoewel hier een tegenvaller van €2,5 miljoen wordt gemeld, is er in het gemeentefonds (integratie uitkering sociaal domein - programma 0) een meevaller op jeugd van ca €0,7 miljoen waardoor het netto verwachte tekort gelijk uitkomt aan wat is gemeld bij de 1e turap, namelijk €1,8 miljoen in 2017 (zie ook risicoparagraaf). Het structurele effect van dit tekort is conform het besluit in de kadernota opgenomen in de meerjarenbegroting 2018-2021.

2. Regenboogsteden

De gemeente Leidschendam Voorburg heeft zich aangemeld voor een verlening van de samenwerking Regenboogsteden ter bevordering van veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBT. Er is in de meicirculaire een bedrag van € 10.000 toegekend (zie programma 0. algemene uitkering), dit betreft de ophoging van de bijbehorende uitgaven.

3. Bijzondere bijstand

Sinds 2014 wordt het beleidsplan Minimabeleid 2015-2018 uitgevoerd. Speerpunt hierin is het vergroten van het bereik van minimaregelingen. Hierbij worden communicatiemiddelen ingezet om de bekendheid van het minimabeleid te vergroten. Dit werpt zijn vruchten af en heeft geleid tot een toename van gebruik binnen de doelgroep. Daarnaast is het aantal verstrekkingen toegenomen door een autonome stijging van het aantal minima. Opvallend is een sterke groei van bijzondere bijstand voor beschermingsbewind. De bijstand uitgaven beschermingsbewind zijn in twee jaar tijd meer dan verdubbeld (gestegen van € 97.500 naar ruim € 225.000). Dit is een landelijke trend waar Leidschendam-Voorburg geen uitzondering op is. Steeds vaker worden mensen door de rechter onder beschermingsbewind geplaatst, waarbij de bewindvoeringskosten vaak op de bijzondere bijstand worden verhaald. De gemeente heeft hier weinig invloed op. Op dit moment wordt op basis van huidig gebruik voor 2017 e.v. een tekort verwacht op de bijzondere bijstand van € 250.000. Dit komt overeen met het tekort dat werd voorzien in de eerste tussentijdse rapportage en het structurele tekort dat is meegenomen in de Kadernota.

4. Facturatie WMO

Per 1 januari 2017 heeft de gemeente de uitbesteding beëindigd van de facturatie van de WMO (aan zorgaanbieders) en gaat dit zelf uitvoeren. In 2017 is eenmalig een budget nodig van €50.000 voor de

inhuur van een applicatiebeheerder in verband met de inrichting van de diverse systemen.

5. WMO

Op basis van het huidige Wmo beleid is een prognose gemaakt van de verwachte kosten voor 2017. Hierbij is rekening gehouden met de lopende indicaties, de kosten van het afgelopen jaar en de verbeteringen in de dienstverlening die eind 2016 zijn doorgevoerd. Bij de 1e tussentijdse rapportage werd een verwachte meevaller van €1,4 miljoen gemeld. In het tweede kwartaal van 2017 is een forse toename te zien van de kosten voor WMO begeleiding ten opzichte van eerdere ramingen. De kosten voor huishoudelijke ondersteuning zijn afgenomen. De stijging in begeleiding is een landelijke trend, die binnen Leidschendam-Voorburg extra versterkt is door het afschaffen van de kosten van eigen bijdrage op begeleiding. De instroom op begeleiding heeft ook direct effect op de uitvoeringskosten WMO (inhuur). Onder invloed van bovenstaande effecten is, ten opzichte van de 1e tussentijdse rapportage, de meevaller verlaagd met €0,7 miljoen. Deze bijstelling verloopt overigens zonder effect op het begrotingssaldo door de toevoeging van extra middelen aan de integratie uitkering sociaal domein en Wmo (mei circulaire). Deze baten zijn gemeld als onderdeel van de meevaller op de algemene uitkering in programma 0. De raming van de WMO kosten 2017 liggen hiermee, ondanks deze meevaller, ruim €2 miljoen hoger dan de gerealiseerde kosten in 2016.

6. Buig budget

Leidschendam-Voorburg behoort tot één van de grootste nadeel gemeenten bij de invoering van het nieuwe verdeelmodel van het landelijke BUIG budget. Door de korting op het budget ontstaat naar verwachting een tekort van € 5 miljoen in 2017. De gemeente is aangewezen op de vangnet-regeling. Het afgelopen halfjaar zijn meerdere gesprekken gevoerd met het Ministerie en is meegewerkt aan een nader onderzoek van het Ministerie en de VNG naar de grootste uitschieters in het verdeelmodel. Dit heeft helaas niet geleid tot aanpassingen in het verdeelmodel, en bijstelling van ons budget. Deze BUIG regeling kent voor 2017 een eigen risico van 7,5%. Het gemeentelijk aandeel in het tekort komt daardoor per saldo uit op € 1,3 miljoen. In de primitieve begroting was rekening gehouden met een gemeentelijk bijdrage van € 0,6 miljoen. De tegenvaller bedraagt € 0,7 miljoen. Dit tekort is eerder ook gemeld in de eerste tussentijdse rapportage. De structurele effecten op het BUIG budget zijn meegenomen in de kadernota. In juli is de vangnetregeling voor 2016 aangevraagd. Daarnaast is hard gewerkt aan de evaluatie en actualisatie van het arbeidsmarktoffensief. Het doel van de actualisatie van het arbeidsmarktoffensief is om met een gerichte aanpak het aantal cliënten in de uitkering en daarmee de uitkeringsuitgaven terug te dringen. De behandeling van de actualisatie van het arbeidsmarktoffensief in de gemeenteraad staat gepland voor december. Met behulp van het CBS, het Urban data center, wordt de huidige bestandsamenstelling nader onderzocht, waardoor wij in staat zijn een effectiever en duurzamer re-integratiebeleid op te stellen.

7. Kosten gemeentelijke begrafenissen

In de primitieve begroting 2017 werd er vanuit gegaan dat alle kosten van de gemeentelijke begrafenissen verhaald konden worden. Gemiddeld is de afgelopen jaren gebleken dat de kosten deels niet verhaald kunnen worden, waardoor sprake was van ongeveer € 15.000 aan lasten voor rekening van de gemeente. In 2017 is de verwachting dat de uitgaven per saldo op € 20.000 zullen uitkomen.

8. Ooievaarspas

Door extra inzet op de promotie van de minimaregelingen in 2016, is het aantal ooievaarspasgebruikers opnieuw toegenomen. Dit leidt tot een geprognoseerd tekort van €75.000 ten opzichte van de begroting 2017. Dit tekort is eerder ook gemeld in de eerste tussentijdse rapportage van 2017 en structureel als tegenvaller meegenomen in de kadernota. Om zeker te zijn dat de Ooievaarspas alleen beschikbaar blijft voor cliënten uit de doelgroep wordt jaarlijks een volledige bestandcontrole uitgevoerd.

9. Beschut werk

Op de budgetten van beschut werk wordt per saldo een nadeel verwacht van € 110.000. Dit nadeel is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- De kwartaalrapportage van DSW laat voor heel 2017 een extra tekort zien van circa 1 miljoen euro. De bijdrage van Leidschendam-Voorburg valt voor 2017 daarmee naar verwachting € 225.000 hoger uit dan tot nu toe geraamd. De uitkomsten van de review zijn op het moment van opstellen van de 2e Turap nog niet bekend.
- Bij beschut werk zien we dat de er incidenteel een voordeel is doordat de instroom met indicatiestelling dit jaar is gestart, voordeel € 115.000

10. Bijzondere Bijstand gevestigde zelfstandigen

Gevestigde zelfstandigen met tijdelijke inkomensproblemen die niet in hun levensonderhoud kunnen voorzien, komen in aanmerking voor een periodieke uitkering. Het BBZ vult het inkomen aan tot de bijstandsnorm. In principe is de periodieke lening renteloos. Daarnaast kan een gevestigde zelfstandige, indien zijn levensvatbare bedrijf gevaar loopt, een rentedragende geldlening krijgen. Is het inkomen in het jaar dat een aanvraag voor bedrijfskapitaal wordt gedaan laag (of in het daaraan voorafgaande jaar), kan de gemeente een deel van het benodigde bedrijfskapitaal als uitkering verstrekken. Bij een mager inkomen in de twee volgende jaren wordt de verleende leenbijstand over die jaren, onder bepaalde voorwaarden, geheel of gedeeltelijk kwijtgescholden. In de huidige begroting is er te weinig rekening gehouden met de BBZ leningen die worden kwijtgescholden, de terugbetaling van leningen is hierdoor in de praktijk lager.

11. Reïntegratie statushouders

Door de instroom van statushouders neemt het aantal trajecten toe. Het huidige participatiebudget voorziet hier niet in waardoor extra middelen noodzakelijk zijn.

12. Amendement Actieplan Jeugdwerkgelegenheid

Bij de kadernota 2017 is het amendement Actieplan jeugdwerkgelegenheid aangenomen. Hierbij heeft de raad € 86.000 aan extra middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het actieplan. Deze middelen worden nu in de begroting verwerkt.

13. Actualisatie uitvoeringskosten Wassenaar en Voorschoten

Uit de jaarrekening 2016 blijkt dat er meer aan personele capaciteit wordt ingezet voor Wassenaar en Voorschoten dan was voorzien. Dit leidt tot een aanpassing van de verdeelsleutel tussen de gemeenten. Als gevolg hiervan nemen de bijdragen voor 2017 van Wassenaar en Voorschoten toe.

14. Afrekening bijdrage 2016 Wassenaar en Voorschoten

De definitieve eindafrekening 2016 in de uitvoeringskosten van het samenwerkingsverband Werk en Inkomen valt voor Wassenaar en Voorschoten hoger uit dan de voorlopige afrekening zoals opgenomen in de jaarrekening 2016. Er is meer personele capaciteit ingezet voor de dienstverlening aan beide gemeenten.

15. Exploitatiebaten en lasten aangepast

Omdat de panden aan de scheepswerf 18-19 zijn verkocht en het kinderdagverblijf aan de Gr. Caterinalaan 1 is gesloopt zijn de exploitatiebaten en lasten aangepast.

16. Gemeenschappelijke regeling H10

De herziene begroting 2017 van de gemeenschappelijke regeling inkoopbureau H10 leidt tot een toename van de gemeentelijke bijdrage in 2017 met € 77.000. Het betreft een noodzakelijke uitbreiding van de vaste formatie met 3,6 fte om het contractmanagement op het gewenste niveau te kunnen uitvoeren. Daarnaast is sprake van hogere ICT-kosten onder meer door het overnemen van het contract voor de jeugdmonitor, het ontwikkelen en onderhouden van een leeromgeving en de financiële gevolgen van het continueren van het huidige jeugdsysteem. De structurele gevolgen zijn meegenomen met de kadernota 2018-2021

17. Schuldhulpverlening

Op basis van de halfjaarcijfers en eindejaarprognoses curatieve schuldhulpverlening wordt voor 2017 een overschrijding verwacht van € 50.000. Dit was nog niet voorzien in de eerste Tussentijdse rapportage. De overschrijding is het gevolg van enerzijds een verwachte lichte stijging van het aantal cliënten in de afgelopen jaren; anderzijds wordt sinds 2015 meer ingezet op een duurzame aanpak door onder andere extra in te zetten op preventie en nazorg. Het effect hiervan is dat er minder dossiers wegens een niet-succesvolle beëindiging worden afgesloten en dat er na afronding van een traject meer aandacht is voor monitoring. Hierdoor blijven cliënten langer in begeleiding. Deze aanpak werpt zijn vruchten af; sinds de doorvoering ervan is bijvoorbeeld het aantal huisuitzettingen vanwege schuldenproblematiek tot nul gereduceerd. Verwacht wordt dat die ontwikkeling structureel van aard is. In de kadernota in het voorjaar van 2018 zal dit worden meegenomen.

18. Kapitaallasten

Bij de 2e tussentijdse rapportage 2017 zijn de afwijkingen van het niet of het later realiseren van investeringen geanalyseerd. Door het niet of het later realiseren van investeringen ontstaat een voordeel op de kapitaallasten. Dit voordeel is voor 2017 meegenomen in deze rapportage en ook verwerkt in de programmabegroting 2018-2021. Het eenmalige voordeel voor 2017 over alle programma's is berekend op € 553.000. Dit voordeel komt verdeeld terug over de diverse

programma's. Voor dit programma ontstaat het voordeel van €4.856 doordat de investering voor het herstel en nieuwbouw van de Loopplank is doorgefaseerd naar 2017 en 2018.

19. Stelselwijziging Wet Sociale Werkvoorziening (Beschut werken)

Bij de meicirculaire is de integratie uitkering sociaal domein (onderdeel participatie) aangepast als gevolg van een stelselwijziging per 1-1-2017. Het betreft een wijziging in de grondslag voor de verdeling van de WSW middelen van 'woongemeente' naar 'werkgemeente'. Het uitgangspunt voor de verdeling is nu de gemeente waar een Wsw-er een dienstverband heeft in plaats van de woonplaats. Hiermee wordt de begroting aangepast aan de kosten van het nieuwe stelsel en verloopt dit samen met de aanpassing van de baten in het gemeentefonds (programma 0) zonder effect op het begrotingssaldo

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

	Onderwerpen Volksgezondheid en milieu	Meevaller	Tegenvaller
1	Vervallen onderhoudskosten Leidsenhage		91.100
2	Energieaudit		19.700
3	Aanpassing toerekening kringloopwinkel 't Goed		46.000
4	Kapitaallasten	24.732	
	Totaal Volksgezondheid en milieu	24.732	156.800

Toelichting:

1. Vervallen onderhoudskosten Leidsenhage

Vanaf 2017 is het dagelijks onderhoud van het winkelcentrum Leidsenhage overgedragen aan Unibail Rodamco. Daarmee vervallen in 2017 de kosten van €130.000 (programma 2). Een deel van de kosten voor het onderhoud werd conform wet- en regelgeving toegerekend aan de afvalstoffenheffing en rioolheffing. De overdracht resulteert daardoor ook in een meevaller voor afvalstoffenheffing (€45.550) en rioolheffing (€45.550), deze worden in 2017 eenmalig gestort in de voorzieningen afvalstoffenheffing en rioolheffing (programma 7) en structureel verwerkt bij de begroting 2018. Tevens worden bij de begroting 2018 de structurele kapitaallasten voor het vervangen van de verharding op de begraafplaats Noorthey van jaarlijks € 22.000 gedekt uit de vrijval van het onderhoudsbudget (conform raadsbesluit 1615837).

2. Energieaudit

Bepaalde bedrijven zijn als gevolg van een Europese richtlijn verplicht geworden om een energieaudit te doen. Dit moet eens in de 4 jaar worden uitgevoerd. Het toezicht en de handhaving hierop ligt bij de gemeenten en wordt voor onze gemeente door de Omgevingsdienst Haaglanden gedaan. Het rijk heeft voor de bekostiging van deze nieuwe taak middelen in de algemene uitkering uit het Gemeentefonds verstrekt. Voor 2016 en 2017 gaat het om een bedrag van in totaal € 19.700 dat in december 2016 is ontvangen en in de gemeentelijke jaarrekening 2016 is verwerkt. Dit bedrag is vooralsnog eenmalig, maar de verwachting is dat eind van het jaar hiervoor opnieuw een bedrag wordt toegevoegd aan het gemeentefonds voor 2018. De taak is namelijk structureel en niet incidenteel.

3. Aanpassing toerekening kringloopwinkel 't Goed

Avalax geeft een bijdrage aan kringloopwinkel 't Goed, enerzijds ten behoeve van re-integratietrajecten en anderzijds om de afvalstromen te reduceren. Vanwege de nieuwe afrekeningsystematiek van Avalax per 2017 maakt het geen onderdeel meer uit van de DVO-bijdrage, maar wordt het apart bij de gemeente in rekening gebracht. Dit leidt tot een tegenvaller voor de begroting 2017. Deze kosten komen voor de helft ten laste van de voorziening afval en hebben daarmee geen gevolgen voor het tarief 2017.

4. Kapitaallasten

Bij de 2e tussentijdse rapportage 2017 zijn de afwijkingen van het niet of het later realiseren van investeringen geanalyseerd. Door het niet of het later realiseren van investeringen ontstaat een voordeel op de kapitaallasten. Dit voordeel is voor 2017 meegenomen in deze rapportage en ook verwerkt in de programmabegroting 2018-2021. Het eenmalige voordeel voor 2017 over alle programma's is berekend op € 553.000. Dit voordeel komt verdeeld terug over de diverse programma's. Voor dit programma ontstaat het voordeel van €24.732 door verschuiving van de fasering van investeringen voor duurzaamheidsmaatregelen.

Programma 8 Bouwen en Wonen

	Onderwerpen Bouwen en Wonen ¹	Meevaller	Tegenvaller
1	Bouwleges	427.000	
2	Sociale woningbouw	700.000	
3	Kapitaallasten	9.593	
	Totaal Bouwen en Wonen	1.136.593	

Toelichting:

1. Bouwleges

Periodiek worden de verwachte projecten en bouw aanvragen geactualiseerd. Dit leidt tot een nieuw inzicht in de te verwachten bouwleges. Op basis van de huidige inzichten leidt dit in 2017 tot een aanvullende opbrengst van € 427.000. Het betreft onder andere de bijraming c.q. nieuwe fasering van de projecten; Wegwijzer, Overgoo, De Star, Klein Plaspoelpolder, De Goede Herderkerk en Stompwijkseweg. De structurele gevolgen zijn meegenomen met de kadernota 2018-2021

2. Sociale woningbouw

De marktpartijen in het zogenoemde Fleetpark inclusief het gemeentelijk plandeel Overgoo hebben de ambitie geuit om tot integrale gebiedsontwikkeling over te gaan, waarbij sprake is van permanente duurzame bouw van woningen in plaats van tijdelijke huisvesting. Uitgangspunt is dat het aantal sociale woningen als genoemd in de businesscase gehandhaafd blijft. De beschikbaar gestelde € 700.000 (uit de reserve - zie programma 0) komt daarmee te vervallen.

3. Kapitaallasten

Bij de 2e tussentijdse rapportage 2017 zijn de afwijkingen van het niet of het later realiseren van investeringen geanalyseerd. Door het niet of het later realiseren van investeringen ontstaat een voordeel op de kapitaallasten. Dit voordeel is voor 2017 meegenomen in deze rapportage en ook verwerkt in de programmabegroting 2018-2021. Het eenmalige voordeel voor 2017 over alle programma's is berekend op € 553.000. Dit voordeel komt verdeeld terug over de diverse programma's. Voor dit programma ontstaat het voordeel van €9.593 door een aanpassing in de fasering van project de Rietvink.

Samenvatting van mee- en tegenvallers

Programma	Meevaller	Tegenvaller	Saldo
P0. Bestuur en Ondersteuning	3.044	1.945	1.100
P1. Veiligheid	68		68
P2. Verkeer en Vervoer	261		261
P3. Economie		75	-75
P4. Onderwijs	65	65	0
P5. Sport, Cultuur en Recreatie	255	75	180
P6. Sociaal Domein	1.464	4.250	-2.786
P7. Volksgezondheid en Milieu	25	157	-132
P8. Bouwen en Wonen (VHROSV)	1.137		1.137
Totaal	6.319	6.567	-247

Bedragen x €1.000

¹ 'Bouwen en Wonen' betreft de gangbare naam voor het programma 'Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing' (VHROSV)

Budgettaire neutrale ontwikkelingen

In dit hoofdstuk zijn de budgettaire neutrale ontwikkelingen opgenomen. Deze hebben geen invloed op het begrotingsresultaat en/of de stand van de reserve. De posten zijn weergegeven in onderstaande tabel en worden vervolgens toegelicht.

Onderwerp	Voordeel	Nadeel
1. Dekking bestandscontrole Ooievaarspas	21.500	21.500
2. actualisatie RMC middelen	40.953	40.953
3. Wijziging taakveld ivm BBV voorschriften	635.680	635.680
4. Innovatie Inloop GGZ	50.780	50.780
5. Reïntegratietrajecten: ESF-subsidie	450.000	450.000
6. Subsidie Nul-op-meter woning	27.000	27.000
7. Voorziening dubieuze debiteuren	130.000	130.000
8. Overheveling budget naar sociaal servicepunt	33.000	33.000
9. Functioneel beheer facturatie WMO	17.721	17.721
10. Snippergroen	190.000	190.000
11. Buig nadere verdeling Vangnetregeling	3.873.338	3.873.338
12. Gedragswetenschapper & Ambulante Jeugdhulp	136.000	136.000
13. Transformatieregisseur	50.000	50.000
14. Samenwerking gebiedsteams Duivenvoorde Beëindigd	292.716	292.716
15. Bijstelling budget WWB terugvordering	390.000	390.000
16. Kwijtscheldingen rioolheffing	205.000	205.000
17. Technische aanpassing voorziening riolering conform BBV	1.468.000	1.468.000
Totaal	8.011.688	8.011.688

Toelichting:

1. Dekking bestandscontrole Ooievaarspas

Dekking salaris/inhuur-kosten bestandscontrole Ooievaarspas en onderzoek naar niet-gebruik.

2. actualisatie RMC middelen

Voor het nieuwe tijdvak t/m 2020 nieuwe budgetten vastgesteld in MJB van regionale VSV agenda Haaglanden 2017-2020. Budget RMC pakt hierdoor hoger uit en zal worden ingezet ter dekking van reguliere uitgaven.

3. Wijziging taakveld ivm BBV voorschriften

Een begrotingswijziging om te voldoen aan nieuwe BBV voorschriften. Zo zijn de kosten van het Inkoopbureau H10 naar het taakveld overhead verplaatst en de kosten van vluchtelingenwerk naar taakveld 'Samenkracht en burgerparticipatie'. Ook zijn er kosten van 'Verkeer en vervoer' naar 'Parkeren' verplaatst. Het budget leges APV is verplaatst naar taakveld Burgerzaken.

4. Innovatie Inloop GGZ

Subsidiebeschikking toegekend aan Rivierduinen voor het ontwikkelen van een innovatieve aanpak voor Inloop GGZ. Dit wordt bekostigd uit de innovatie middelen WMO.

5. Reïntegratietrajecten: ESF-subsidie

De verwachte eindafrekening van de subsidie uit hoofde van het Europees Sociaal Fonds (ESF) bedraagt naar verwachting € 250.000 (2015-2016) en € 200.000 (2017). In de 1e tussentijdse rapportage werd nog rekening gehouden met een meevaller (€240.000), echter tegenover de subsidie-inkomsten staan nu extra uitgaven ten behoeve van reïntegratie en het arbeidsmarktoffensief. Daarnaast is er specifieke expertise ingehuurd om aan de administratieve eisen te voldoen voor nieuwe ESF subsidietrajecten.

6. Subsidie Nul-op-meter woning

Voor de voorbereidende werkzaamheden ten aanzien van de nul-op-meter-woning ontvangen we een bijdrage van de VNG.

7. Voorziening dubieuze debiteuren

In de huidige begroting is er 1 totaalbedrag opgenomen voor de verwachte storting in de voorziening dubieuze debiteuren Werk en Inkomen. De daadwerkelijke stortingen worden geboekt op een drietal producten. De afgelopen jaren bleek de geraamde storting voldoende om de werkelijke storting uit te kunnen voeren. Wel blijkt deze ook voor ca 85.000 te worden geboekt op het product bijzondere bijstand en voor ca 40.000 per jaar op de BBZ. (Beide andere regelingen dan de BUIG.) Om die reden wordt het bedrag gesplitst.

8. Overheveling budget naar sociaal servicepunt

Voor inrichting en exploitatie van het sociaal servicepunt (SSP) is aanvullend budget gewenst. Door een budgetoverheveling van het budget wijk en diensten centra wordt deze ruimte gecreëerd.

9. Functioneel beheer facturatie WMO

Voor het inbesteden van de facturatie van de WMO is tijdelijke inhuur van specialistische expertise van een functioneel systeembeheerder nodig. Voor 2017 bedragen de kosten hiervoor € 17.721

10. Snippergroen

Conform besluit is eind 2016 het pilotproject Snippergroen Essesteijn gestart. De bijbehorende ramingen zijn inmiddels bekend en dienen nog op de begroting worden gebracht. Daarbij is uitgangspunt dat het externe bureau dat het project voor ons uitvoert volgens contract geen kosten declareert boven de ontvangen inkomsten van grondverkopen (no cure no pay). Dit betekent dat de projectkosten de gegenereerde inkomsten niet zullen overstijgen.

11. Buig nadere verdeling Vangnetregeling

Verdeling van de in 2017 van de Vangnetregeling en de compensatie van statushouders.

12. Gedragswetenschapper & Ambulante Jeugdhulp

Voor de uitbreiding het team Jeugd (gedragswetenschapper en ambulante jeugdhulp) wordt budget overgeheveld van het innovatiefonds Jeugd naar uitvoeringskosten jeugd.

13. Transformatieregisseur

Met het Sociaal Kompas is de onderlinge samenhang tussen beleidsterreinen inzichtelijk gemaakt. Door het brede sociaal domein in samenhang te bezien, kan ondersteuning aan inwoners beter op elkaar worden afgestemd. Hiervoor is tijdelijke formatie uitbreiding met een transformatie-regisseur in de conceptbegroting 2018 voor de jaren 2018 en 2019 opgenomen. In 2017 wordt hiermee al aangevangen. Dit wordt gedekt uit innovatiemiddelen.

14. Samenwerking gebiedsteams Duivenvoorde Beëindigd

De samenwerking met Duivenvoorde in de gebiedsteams is beëindigd. Hiermee vervallen zowel de lasten als de inkomsten voor de uitvoering van deze activiteit.

15. Bijstelling budget WWB terugvordering

De uitkeringslasten dalen als het gevolg van fraudebestrijdingsmaatregelen. Dit resulteert in lagere uitkeringslasten, maar ook lagere terugvorderingen, per saldo neutraal voor de gemeente.

16. Kwijtscheldingen rioolheffing

In de tariefberekening rioolheffing bij de primitieve begroting 2017 is een meerjarenprognose gemaakt van o.a. het aantal kwijtscheldingen. Deze prognose is geactualiseerd. Het aantal kwijtscheldingen valt lager uit in 2017. Dit voordeel wordt gestort in de voorziening riolering.

17. Technische aanpassing voorziening riolering conform BBV

Conform de verslaggevingsregels (BBV) wordt de egalisatiereserve onttrokken en gestort in de voorziening riolering ter dekking van toekomstige lasten.

Doorschuiven budgetten naar 2018

Onderwerpen	Voordeel	Nadeel
1. De Heuvelweg	50.000	50.000
2. Duurzaamheid	45.000	45.000
3. Faseren bijdrage Weigelia (Leidsenhage)	300.000	300.000
4. Groen Nieuwstraat	50.000	50.000
5. Kenttekenregistratiesysteem Huygenskwartier	50.000	50.000
6. Stedelijke vernieuwing	110.000	110.000
7. Venestraat	540.000	540.000
8. Zijdepark	200.000	200.000
Totaal	1.345.000	1.345.000

Het doorschuiven van budgetten naar 2018 heeft in 2017 per saldo geen effect op het begrotingsresultaat. Het betreft namelijk uitgaven die bekostigd zouden worden uit reserves. Er ontstaat in 2017 een voordeel omdat de uitgaven niet worden gedaan en een nadeel van gelijke hoogte omdat het bedrag terug wordt gestort in de reserve.

Toelichting:

1. De Heuvelweg

In 2017 worden alle voorbereidingen voor het project de Heuvelweg getroffen en gestart met de uitvoering. De afronding vindt plaats in 2018.

2. Duurzaamheid

Voor het stimuleren van renovatie van woningen naar "Nul op de Meter" (van het gas af) is een subsidiebedrag vanuit het Rijk toegekend. Met de wijkaanpak Essesteijn is een goede start gemaakt. De financiële afwikkeling zal naar verwachting eerste helft 2018 plaatsvinden.

3. Faseren bijdrage Weigelia (Leidsenhage)

Dit bedrag is bedoeld als bijdrage aan het woonrijp maken van het Weigelia gebied. Dit werk is in de planning naar achteren geschoven en zal pas in aansluiting op het gereedkomen van de nieuwbouw en renovatie van Leidsenhage aan de zijde van de Weigelia worden opgepakt. Dit zal niet eerder dan in 2018 en mogelijk zelfs pas in 2019 plaatsvinden.

4. Groen Nieuwstraat

Door een scopewijziging bij de herinrichting van de Nieuwstraat zijn de werkzaamheden voor het groen naar 2018 gefaseerd.

5. Kenttekenregistratiesysteem Huygenskwartier

In 2017 starten we met (onderzoek naar) de invoering van kentekenregistratie om zo in 2018 over te gaan naar de daadwerkelijke invoering van kentekenregistratie.

6. Stedelijke vernieuwing

In 2017 worden door voorbereidingen getroffen voor een nieuwe aanlegsteiger aan de Vliet, de werkzaamheden worden pas in 2018 uitgevoerd. De werkzaamheden voor het Huis worden grotendeels in 2017 uitgevoerd, er is een kleine uitloop naar 2018.

7. Venestraat

De verwerving van de voor het parkeerterrein benodigde percelen, vergt meer tijd dan gedacht. De uitvoering van het parkeerterrein kan daarom niet eerder dan in 2018 plaatsvinden.

8. Zijdepark

De werkzaamheden voor het Zijdepark worden in 2017 voorbereid en nemen meer tijd in beslag als in beginsel is voorzien. De uitvoering van de werkzaamheden zijn daarom naar 2018 gefaseerd.

Exogene ontwikkelingen

Luchtkwaliteit en ventilatie kinderopvanginstellingen

Vanaf 1 april 2017 moeten alle kinderdagverblijven (nieuwbouw én bestaande bouw) voldoen aan strengere eisen voor luchtkwaliteit en ventilatie conform het Bouwbesluit 2012.

Vooralsnog betreft het hier gebruikseisen, dat wil zeggen dat de kinderopvang instelling zelf verantwoordelijk is om aan deze eis te voldoen, tenzij het verhuurde uitdrukkelijk verhuurd is als kinderopvangruimte. De ruimtes die de gemeente verhuurt worden allemaal als kantoorruimte verhuurd. Er is echter nog geen jurisprudentie hoe de andere gebouweigenaren hiermee omgaan.

Risico's

In dit hoofdstuk worden de risico's genoemd die effect kunnen hebben op het begrotingsresultaat 2017. In de programmabegroting 2018-2021 wordt in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' ingegaan op de risico's die een structureel effect kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente.

In dit hoofdstuk worden de risico's genoemd die effect kunnen hebben op het begrotingsresultaat 2017. In de programmabegroting 2018-2021 wordt in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' ingegaan op de risico's die een structureel effect kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente.

Prijsstijgingen bouwsector

De economische groei leidt tot toenemende druk op de bouwkosten. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de toenemende vraag, tekort aan capaciteit en daarmee samenhangende hogere (loon)kosten. Deze toenemende druk vormt met name een financieel risico voor investeringsprojecten die nog aanbesteed worden of in uitvoering komen.

Jeugdzorg

In deze tussentijdse rapportage is op jeugd een tegenvaller opgenomen waarmee het budget op een gelijk niveau aan de jeugduitgaven 2016 is gebracht (gelijk aan inschatting 1e tussentijdse rapportage). Op dit moment ligt er een actuele prognose van het regionale inkoopbureau H10, die een verdere toename van de jeugduitgaven voor Leidschendam-Voorburg in 2017 voorspeld van ca. € 900.000. Omdat deze prognose nog veel onzekerheden bevat dient een nadere analyse plaats te vinden en is het nu te vroeg om dit in deze rapportage als extra een nadeel mee te nemen.

Resultaatbeschikking huishoudelijke ondersteuning

Met ingang van 2015 worden indicaties voor huishoudelijke ondersteuning in Leidschendam-Voorburg afgegeven op resultaat. Deze vorm van financieren en indiceren wordt sinds een paar jaar toegepast in de Wmo en wordt gebruikt door veel gemeenten.

De Centrale raad van Beroep heeft in 2016 uitspraak gedaan over het indiceren op resultaat en heeft eisen gesteld aan deze indicaties. Dit heeft geleid tot het aanpassen van het indicatieproces van resultaatbeschikking in Leidschendam-Voorburg.

Naar aanleiding van recente uitspraken van de CRvB blijkt dat resultaatbeschikking in de huidige vorm onder druk blijft staan. Ook blijkt in de praktijk dat de werkwijze van resultaatbeschikking tot (organisatorische) bezwaren leidt. Door deze ontwikkelingen loopt de gemeente het risico dat resultaatbeschikking in de huidige vorm juridisch niet meer mogelijk en qua bedrijfsvoering niet meer wenselijk is.

Daarom volgt de gemeente de juridische uitspraken over de toekomst van resultaatbeschikking op de voet en onderzoekt nieuwe werkwijzen die toekomstbestendig zijn, beter inspelen op de veranderende ondersteuningsbehoeften van inwoners en beter praktisch uitvoerbaar zijn.

Investeringsplan

Het investeringsplan 2017 is geactualiseerd. De opbouw van het investeringsvolume voor het jaar 2017 is opgenomen in onderstaande tabel.

Investeringsplan 2017	Uitgaven	Inkomsten
1. 1e Tussentijdse Rapportage 2017	39.913	3.588
2. Mutaties 2e Tussentijdse Rapportage 2017		
a. Investeringsen doorgeschoven naar investeringsplan 2018-2021	- 4.588	- 1.265
b. Investeringsen naar 2017 gehaald	660	307
c. Vervallen investeringsen	-229	0
Subtotaal mutaties 2e Tussentijdse Rapportage 2017	- 4.157	- 958
Totaal actueel investeringsplan 2017	35.756	2.630

(bedragen x € 1.000)

Na actualisatie komt het investeringsvolume voor het jaar 2017 uit op afgerond € 35,7 miljoen. Dit betreft met name de volgende investeringsen:

- Bereikbaarheid Stompwijk (€10,3 miljoen)
- Rioleringsprojecten (€6,7 miljoen)
- Onderwijs (€4,1 miljoen)
- Rietvink (€3,0 miljoen)
- Verkeer & Vervoerplan (€2,0 miljoen)
- Waterspoorpark projecten (€2,1 miljoen)
- Vervangingsinvesteringsen openbare verlichtings- & verkeersinstallaties (€1,4 miljoen)
- Vervangingsinvesteringsen sportaccommodaties (€1,3 miljoen)
- Vervangingsinvesteringsen Automatisering (€1,3 miljoen)
- Vervangingsinvesteringsen openbare verlichtings- & verkeersinstallaties (€1,4 miljoen)
- Kulturhus (€0,5 miljoen)

Voor een totaalbedrag van € 4,6 miljoen zijn investeringsuitgaven van 2017 doorgeschoven naar het investeringsplan 2018 - 2021. Dit betreft:

- Bereikbaarheid Stompwijk (€0,9 miljoen)
- Vervangingsinvesteringsen Automatisering (€0,9 miljoen)
- Verkeer & Vervoerplan (€0,5 miljoen)
 - Het investeringskrediet ten behoeve van de uitbreiding van de fietsenstallingen bij station 't Loo komt te vervallen (€0,1 miljoen), in plaats hiervan wordt het krediet fietspaden langs de van Steelaan met eenzelfde bedrag opgehoogd.
- Asfalteringsprojecten (€0,5 miljoen)
- Rioleringsprojecten (€0,7 miljoen)
- Park 't Loo (0,5 miljoen)
- Onderwijs (€0,3 miljoen)
- Maartenshal (0,3 miljoen)

Voor een totaalbedrag van afgerond € 0,6 miljoen zijn investeringsuitgaven van 2018 naar 2017 gehaald:

- De fietsverbinding CBS / Sterroute
- Voorbereidingen Nieuwbouw 'de Wegwijzer'

Voor een totaalbedrag van afgerond € 0,2 miljoen zijn investeringsuitgaven vervallen:

- Restant krediet afgerond project 'Sprongsgewijs Digitaal'

De financiële effecten van de fasering van de diverse investeringsen zijn meegenomen in de Programmabegroting 2018-2021.

Financiële positie

De uitgangspositie voor de 2e tussentijdse rapportage 2017 is de uitkomst van de Programmabegroting 2017-2020 en de financiële gevolgen van de raadsbesluiten, die in de periode november 2016 tot en met augustus 2017 zijn genomen (deze hadden geen financiële gevolgen). De uitgangspositie 2017 is opgenomen in onderstaande tabel.

	Uitgangspositie	2017
1.	Programmabegroting 2017-2020	565.000
2.	Nota van Wijziging	-594.000
	Begrotingssaldo na Nota van Wijziging	-29.000
3.	Mutaties 2e Tussentijdse Rapportage 2017	
	a. Mee- en tegenvallers	-247.000
	b. Budgettair neutrale ontwikkelingen	0
	c. Doorschuiven budgetten naar 2018	0
	Subtotaal mutaties 2e Tussentijdse Rapportage 2017	-247.000
	Voorlopig Begrotingsresultaat 2017	-276.000
	<i>% van de lasten 2017</i>	<i>0,1%</i>

Bij de 1e tussentijdse rapportage zijn mee- en tegenvallers die na vaststelling van de programmabegroting 2017-2020 gemeld, maar nog niet door middel van een begrotingswijziging in de lopende begroting verwerkt. Nu er bij deze 2e tussentijdse rapportage meer zekerheid is over de mee- en tegenvallers zullen deze nu met een begrotingswijziging worden verwerkt